

kerámiatöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely kiterjedését látható objektumok hiányában nem tudtuk felmérni.

KISS PÉTER

255. Sényő, Nyírturai út

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

Az úttól D-re, a Fényes csatorna leágazásának két oldalán húzódó homokdombokat néztük meg 2002. május 15-én. A falutól 1,5 km-re ÉNy-ra D-nek indul egy földút, amelyik az erdőbe vezet. Az erdő és Sényő között szántott terület, illetve frissen telepített és körülkerített gyümölcsös van. A csatorna É-D-i irányban futó leágazása két É-D-i irányú dombot választ el egymástól, majd a keletre eső alá kanyarodik és átalakul szivárgóba. Mindkét dombon, illetve a keletrebbi és magasabb dombhoz D-ről csatlakozó, hosszan elnyúló, laposabb homokháton húzódik a lelőhely legalább 500–600 m hosszan. Valószínűleg kora bronzkori.

ALMÁSSY KATALIN – ISTVÁNOVITS ESZTER

256. Solt, Csukás-hát

(Bács-Kiskun megye) Sza

Az 51. sz. főút Solt–Harta–Dunapataj között tervezett új nyomvonalán, a Csukás-hát nevű. 1. számú lelőhelyen 2002. október 16. és december 13. között 46 munkanapon folytattunk megelőző régészeti feltárást. A 89+530–89+630 km-szelvényben átadott 100 m hosszú szakaszon a felső humuszréteg gépi eltávolítása után 3700 m² területet kutattunk meg, ahol egy nagy kiterjedésű szarmata falu 355 objektumát különítettük el, melyekből eddig 257-et tártunk fel és dokumentáltunk. A feltárt objektumok közül 7 ház, 1 füstölő, 2 kopolyakút, 219 hulladék- és tárológödör, 26 cölöplyuk és 2 sír volt.

A település eddig feltárt objektumaiból nagy mennyiségű állatcsont és edénytöredék került napvilágra, valamint kisebb vastárgyak, fibulák, orsógombok, fennőkövek stb. A kerámiaanyagban több római provinciális edény és terra sigillata töredéke is előfordult. Az eddig előkerült leletanyag alapján a település kora a 2–4. századra tehető.

A munkaterület É-i részén, a település objektumai között két fiatal nő D–É tájolású sírja is előkerült. A temetkezések a sírokban talált mellékletek – gyöngyök, edények, tükör, orsógombok, kések – alapján a 3–4. századra keltezhetők.

Az eddigi megfigyelések alapján a település a nyomvonal mindkét irányában folytatódik tovább, a feltárást 2003-ban folytatjuk.

V. SZÉKELY GYÖRGY

257. Somogyvár, Kupavárhegy

(Somogy megye) B, Á, Kk

2002. július 1–8. között leletmentést végeztünk az 1972–1989 között feltárt kupavári középkori romterület észak-

keleti sarkában, ahol kilátótorony építésekor a földgép egy kőfalat talált. A helyszínen egy szelvényt jelöltünk ki, a bencés apátsági templom délnyugati tornyának nyugati homlokfal-síkjától 64 méterre keletre. A szelvény É–D-i szélessége 5 méter, Ny–K-i hosszúsága 20 méter volt. A szelvény keleti végében áll egy négyzetes téglapítvány (700×700 cm), amelynek K–Ny-i tengelye dél felé tér el. A szelvény nyugati felében semmiféle értékelhető jelenséget nem találtunk. Keletrebbre lemélyítettük a szintet, majd közvetlenül a téglapítvány mellett hatoltunk le az alapozás aljáig. A mérhető falmagasság itt 300 cm volt.

A toronyépítmény alapozása terméskő, de a legfelső sorok már téglából készültek, mégpedig erős habarcsba rakottan. Az alapozás lábazat jellegű. Különlegessége az építménynek a rendkívüli falvastagság, a nyugati oldalon 225 cm, a keleti oldalon 245–260 cm, valamint a falakban megépített járatok rendszere. A torony nyugati oldalán három járat indítását találtuk meg. A járatok magassága 22–25 cm, szélességük 32–35 cm. Ny–K-i hosszúságuk 720 cm. A járatok felső része simára kiképzett, két oldaluk íves, s mindegyik Ny felé lejt. A torony északi oldalán további két járatot találtunk a lábazat felett közvetlenül. Ezeknek a magassága 19–20 cm, szélességük 24–30 cm, ezeknek a felső része is simára kiképzett, s a járatokban fekete port találtunk. A formájuk alapján úgy tűnik, girbe-gurba facölöpöt helyezhettek az épülő falba és azt falazták körül. Az É–D irányú járatok hossza 700, illetve 680 cm volt.

A torony nyugati megmaradt felmenő falának magassága most 270, a keleti oldalon 230 cm. A keleti oldalon a falszövet megszakad és egy küszöbszerű kiképzés nyomai látszanak. A keleti fal keleti (külső) oldalán igen vastag (180 cm!) vörösre átégett réteget találtunk.

A téglából megépített torony déli fele javarészt elpusztult, de rendkívül különös az építmény belseje is, mivel egy kör alakú, a középrész felé tölcésesen lejtő építmény nyomai tárultak elénk, amelynek a kora bizonytalan. Láthatóan a toronynak dél felől volt egykor a bejárata, de ugyancsak dél felől képezték ki az újkorban(?) a tölcésés részt, amely talán pince volt, s benne egy sajtoló(?).

A 10. szelvényben és a tőle délre kijelölt 11. szelvény területén bronzkori, 11–12. és 13. századi edénycserepeket leltünk. Közvetlenül a téglapítvány mellett 16. századi edénydarabokat találtunk.

A terméskő fundamentumra rakott, erős habarcsú téglafalazattal bíró vaskos torony a somogyvári templomerőd és védmű 16. századi védelmi rendszerének része lehetett. 1508 után ugyanis komoly átépítéseket végeztek a bencés kolostor épületeiben, majd Ferdinánd király (1526–1564) parancsára hadi célú megerősítéseket végeztek. A torony közelében ugyan semmiféle szilárd anyagú erődítménynek nem akadtunk nyomára, ám fagerenda-szerkezetes sánctalak elégett maradványai végig megfigyelhetők voltak. Láthatóan a Szé-